

УДК 004.056.53

Бабич Є.Ю.

Кіровоградський національний технічний університет

Забезпечення кібербезпеки в Україні

Кібербезпека є дуже важливим аспектом в сучасному світі. Захист інформації передбачає досягнення та збереження властивостей безпеки в ресурсах користувачів, що спрямовані на запобігання відповідним кіберзагрозам. Україна посіла п'яте місце в світі (і перше в Європі) за ризиками зіткнення з веб-погрозами в третьому кварталі 2016 року. Третина (33,7%) українських користувачів мережі зіткнулися з погрозами, що поширюються через інтернет, що і є дуже важливим показником для актуальності кібербезпеки.

В Україні відсутні системні документи, які б описували загрози Україні саме у кіберпросторі. Котрі б визначали їх та формували цілісну державну політику з кібербезпеки. Також в Україні відсутні загальнонаціональні міжвідомчі координаційні структури, що могли б узгоджувати та координувати діяльність різних силових відомств під час розслідування злочинів у кіберпросторі. А також створення ефективної системи захисту українського кіберпростору (в тому числі у військовій сфері).

На сьогоднішній день в Україні чинною є низка законів України та інших нормативних документів різних рівнів, що охоплюють проблеми забезпечення кібербезпеки держави. Це, зокрема, Закон України „Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України”, Закони України „Про інформацію”, закони „Про державну таємницю”, „Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах”, „Про основи національної безпеки України”.

Виразною особливістю сучасних кіберзагроз є їх подальша інтеграція з суто гуманітарними аспектами безпеки (вплив на громадську думку, залякування населення тощо). Відповідно це потребуватиме внесення суттєвих змін до чинного законодавства, зокрема до Кримінального кодексу України. Таким чином, на сьогоднішній день можна виділити три основні, тісно пов'язані проблеми, що ускладнюють боротьбу проти злочинів у кіберсфері.

1. Відсутність усталених визначень ключових понять і термінів («кіберпростір», «кібербезпека», «кіберзахист», «кібератака», «кібервійна», «кібертероризм», «кіберзброя», «кіберінфраструктура», «критична кіберінфраструктура»), що можуть ефективно застосовуватися в практиці правоохоронної діяльності.

2. Несформованість (нереформованість) чинного нормативно-правового поля у сфері кібербезпеки.

3. Відсутність Єдиної загальнодержавної системи протидії кіберзлочинності з відповідним нормативним забезпеченням.

В основному більшість представників відомств, задіяних у системі забезпечення кібербезпеки України, зазначають незадовільне кадрове забезпечення відомств відповідними фахівцями у сфері інформаційної безпеки. Незважаючи на зусилля спеціальних відомств, на думку деяких фахівців, Україна досі залишається уразливою (особливо її телекомунікаційна складова), й не в останню чергу через надмірно широке запровадження західних



програмних продуктів і використання матеріально-технічної бази іноземного виробництва. Тому можна підкреслити, що рівень кібербезпеки в Україні є досить неоднозначним і основні проблеми в цій сфері сформовані на зазначених фактах.

Стратегія національної безпеки України зазначає, що Україна має „розробляти та впроваджувати національні стандарти та технічні регламенти застосування інформаційно-комунікаційних технологій, гармонізованих з відповідними європейськими стандартами, у тому числі згідно з вимогами ратифікованої Верховною Радою України Конвенції про кіберзлочинність”, однак, по-перше, сама Конвенція про кіберзлочинність (ратифікована українським парламентом ще 2005 року), хоч і стосується проблеми убезпечення кіберпростору, проте зосереджена більше на протидії карним діям (шахрайство, підроблення, поширення дитячої порнографії, порушення авторських прав тощо) з використанням комп’ютерної техніки та різноманітних мереж, а по-друге, в самій Конвенції відсутнє визначення терміна «кіберзлочинність». І хоча нова редакція Стратегії національної безпеки вже враховує кібербезпекову проблематику в достатньому обсязі, в Україні відсутня цілісна термінологічна система, що сформувала б єдиний термінологічний апарат у сфері кібербезпеки. Це призводить до того, що навіть спеціальні підрозділи силових відомств, у назві яких присутні поняття «кіберзлочинність», «кібербезпека», не забезпечені відповідними нормативними документами для визначення предмету своєї роботи. Відповідні визначення відсутні навіть на рівні окремих відомств (в кращому разі вони є узгодженими в певних окремих підрозділах, однак не закріплені внутрішньовідомчими документами). Певною мірою термінологічні проблеми кібербезпекової сфери пов’язані і з особливостями створення та ухвалення нормативних документів різного рівня (в тому числі законів України та указів і розпоряджень Президента України).

Останнім часом розпочалися процеси щодо унормування даної проблеми та пошуку шляхів її вирішення, зокрема через створення відповідних нормативних документів.

Україна має посідати активнішу позицію на міжнародній арені з питань кібербезпеки та кіберозброєнь. Україна має домагатися визначення на міжнародному рівні (передусім на рівні ООН у відповідних Резолюціях) основних термінів кібербезпекової проблематики: «кіберпростір», «кібернапад», «кібервійна», «кібертероризм». Крім того, інтенсивно домагатись визначення на міжнародному законодавчому рівні юридичного статусу кіберпростору, зони відповідальності країн за власний кіберпростір, його міжнародний правовий статус (за аналогією з повітряним, водним просторами країни, її земельними ресурсами тощо). До вжиття вищезазначених заходів офіційна позиція України щодо можливості визнання кібернападів як актів війни має бути заперечною.

Список використаних джерел

1. Майя Ярова *Кібербезпека в Україні: У 2015 році наша країна - "найгарячіша" точка Європи*
<http://news.finance.ua/ua/news/-/363836/kiberbezpeka-v-ukrayini-u-2015-rotsi-nasha-krayina-najgaryachisha-tochka-yevropy>
2. Баранов О.А. *Про тлумачення та визначення поняття «кібербезпека»* // *Правова інформатика*:
<http://ippi.org.ua/baranov-oa-pro-tlumachennya-ta-viznachennya-ponyattya-%E2%80%99Ckiberbezpeka%E2%80%99D>.